

24. Yaşam Boyu Öğrenme Bağlamında Türkülerin Televizyon Dizilerinde Kullanımı¹

Ferhat KAYACAN²

APA: Kayacan, F. (2024). Yaşam Boyu Öğrenme Bağlamında Türkülerin Televizyon Dizilerinde Kullanımı. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (40), 393-402. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1502201>.

Öz

Kültür ürünlerinin gelecek nesillere aktarılmasında teknolojik gelişmelerden yararlanılması ve bu ürünlerin teknolojiyle uyumlu hâle getirilmesinin önemi yadsınamaz. Küresel iletişim araçlarının gelişimi toplumları dış etkilere açarak yerel kültür ürünlerinin unutulmasına neden olmaktadır. Bu nedenden millî kültür unsurlarının devamlılığının sağlanmasında gelişen teknolojik araçların kullanılması önemlidir. Kültürel ürünlerin teknoloji ile uyumlu hâle getirilerek toplumsal öğretim örneklerinden biri de günümüzde televizyon dizilerinde bölümün konusuyla ilişkilendirilerek icra edilen türkülerdir. Günümüzde televizyon dizilerini takip edenlerin fazla olması bu dizileri toplumsal bir eğitim aracı olarak kullanılabilir hâle getirmektedir. Özellikle kültürel unsurların yer aldığı bölümlerde kültür aktarımını da sağlamaktadır. Bu düşünceyle televizyon dizilerinde kullanılan türkülerin özelliklerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada izlenme oranlarının yüksekliği nedeniyle seçilen *Çukur* adlı dizide geçen bölüm konularıyla ilişkilendirilerek icra edilen on altı türkünün özellikleri ve Youtube kanalları üzerinden dinlenme sayıları incelenmiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden biri olan betimsel tarama yöntemiyle desenlenmiştir. Çalışma verileri belgesel tarama yöntemiyle elde edilmiştir. Elde edilen bu veriler çalışma amaçları doğrultusunda analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Türk kültür ürünlerinden biri olan türkülerin dizilerde kullanılması ve özellikle bilinen sanatçılar tarafından icrası türkülerin tekrar dinlenme oranlarını artırdığı tespit edilmiştir. Çalışma verileri türkü kültürünün sonraki nesillere aktarılmasında dizilerin yaşam boyu öğrenme bağlamında bir eğitim aracı olarak kullanılabilceğini göstermiştir. Çalışma bulguları doğrultusunda araştırma sonunda dizilerde kültürel ürünlerin kullanımına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Halk bilimi, Halk edebiyatı, Medya edebiyatı, Türk dili ve edebiyatı eğitimi, Türkü.

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Ithenticate, Oran: %4

Etik Şikâyeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 22.05.2024-**Kabul Tarihi:** 20.06.2024-**Yayın Tarihi:** 21.06.2024; DOI: 10.29000/rumelide.1502201

² Dr., Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü / Lect. Dr., Gazi University, Faculty of Education, Department of Turkish Language and Literature Education (Ankara, Türkiye), ferhatkayacan@gmail.com, **ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0001-8922-8412> **ROR ID:** <https://ror.org/054xkpr46>, **ISNI:** 0000 0001 2169 7132, **Crossreff Funder ID:** 501100003356

The Use of Turkish Folk Songs in TV Series Films in the Context of Lifelong Learning³

Abstract

The importance of utilising technological developments in transferring cultural products to future generations and making these products compatible with technology cannot be denied. The development of global communication tools opens societies to external influences and causes local cultural products to be forgotten. For this reason, it is important to use developing technological tools to ensure the continuity of national cultural elements. One of the examples of social teaching by making cultural products compatible with technology is the folk songs performed in relation to the subject of the episode in television series today. Today, the high number of people who follow television series makes these series usable as a social education tool. It also provides cultural transfer, especially in episodes with cultural elements. With this in mind, in this study, which aims to determine the characteristics of folk songs used in television series, the characteristics of sixteen folk songs performed in relation to the episode topics in the series called *Çukur*, which was selected due to its high viewership rates, and the number of listens on Youtube channels were examined. The study was designed with descriptive survey method, which is one of the qualitative research methods. The study data were obtained by documentary screening method. These data were analysed and interpreted in line with the study objectives. It has been determined that the use of folk songs, which are one of the Turkish cultural products, in TV series and especially their performance by well-known artists increase the replay rates of folk songs. The study data showed that TV series can be used as an educational tool in the context of lifelong learning in the transfer of folk song culture to the next generations. In line with the findings of the study, suggestions were made at the end of the research for the use of cultural products in TV series.

Keyword: Folklore, Folk literature, Media literature, Turkish language and literature education, Turkish folk song.

³ **Statement (Thesis / Paper):** It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliographies.

Similarity Report: Received – Ithenticate, Rate: 4

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, **Article Registration Date:** 22.05.2024-**Acceptance Date:** 07.06.2024-

Publication Date: 21.06.2024; DOI: 10.29000/rumelide.1502201

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

1. Giriş

TRT'nin 1 Ekim 1967'de yaptığı Türkiye'nin ilk televizyon yayınından sonra çok hızlı bir şekilde insanlar tarafından kabul gören televizyon günümüze kadar gelişerek kendine özgü bir kültür oluşturmuştur. 1990'dan itibaren özel kanalların da yayına başlamasıyla televizyon programları çeşitlenmeye başlamıştır. Özellikle televizyon dizilerinin insanların özdeşim kurduğu, öykündüğü yaşamları konu edinmesi kendine özel bir izleyici kitlesi oluşturmasını sağlamıştır.

Dizilere olan ilginin fazla olması ve kanallar arasındaki rekabet dizi üretimini de etkilemiş ve üretilen dizi sayısı her geçen gün artmıştır. Böyle bir ortamda üretilen nitelikli ürünler milyonlarca izleyiciye ulaşmış, sevilen diziler yüzlerce bölüm yayınlanmıştır. Hatta günümüzde diziler önemli bir ihracat kalemine dönmüştür. Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy bu durumu şöyle açıklamaktadır: "Türkiye'de her yıl 100'den fazla ürettiğimiz dizileri ABD'den şili'ye, Malezya'dan Rusya'ya kadar 150'den fazla ülkeye ihraç ediyoruz. 350 milyon dolar ihracat gelirine ulaştık. ABD'den sonra dünyada en çok dizi ihraç eden ülke konumundayız" (Ersoy, 2019). Bu ihracat edilen dizilerin, ekonomik boyunun dışında Türk kültürünü ve dilini yaymak gibi bir işlevleri de vardır.

Dizilerin Türk kültürünü ve dilini aktarma işlevi doğrudan Türk dili ve edebiyatı eğitimi alanını ilgilendirmektedir. Hızla gelişen teknolojinin bir ürünü olan televizyonun ve onun en sevilen programlarından olan dizilerin milyonlarca insana ulaşan kitle iletişim aracına dönmesi, kültürel unsurların aktarılmasını sağlamak için dizilerin eğitim aracı olarak kullanılmasına olanak sağlamaktadır.

Yaşam boyu öğrenme aracı olarak kullanıldığında dizilere bir de informal eğitim işlevi yüklenmiş olur. Kültürel unsurlar informal eğitim yoluyla kitlelere aktarılarak toplumsal hafızadaki önemi korunur.

Türk dili ve edebiyatı eğitimi alanının ürünlerinden olan türkülerin dizilerde sık kullanımı, bu durumun insanlar üzerindeki etkisini belirleme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

İnformal eğitim, "öğretim planı ve programı uygulanmadan, yaşam içinde kendiliğinden gerçekteşen eğitimdir. Kişi, karşılaştığı durum ve içinde bulunduğu grubun üyeleriyle etkileşimde bulundukça farkında olmadan yeni şeyler öğrenir. Bu tür öğrenmeler ailede, sokakta, iř yerinde, televizyon önünde, okulda, kısacası yaşam içinde kendiliğinden oluşur" (Demirel ve Ün, 1987).

İnformal eğitimde mutlaka istendik bir davranış beklenemez. Karaağaçlı (2023) çalışmasında informal eğitimi, bireyin içinde bulunduğu ortamda sistemsiz ve denetimsiz bir şekilde kültürlenme süreci olduğunu, olumlu ve olumsuz davranışlar da kazandırabilen serbest eğitim özelliği taşıdığını belirtir.

Sakin (2011) informal eğitimin başlıca özelliklerini şöyle sıralar:

- Doğal ortamda kendiliğinden oluşur.
- Kazanılan beceriler kişiden kişiye değişiklikler gösterebilir.
- Nerede ve ne zaman yapılacağı önceden belirlenmemiştir.
- Belli bir plana bağlı olmadan gelişigüzel gerçekteşen öğrenmelerdir.

- Zaman yönünden geniş kapsamlıdır, yaşam boyu devam eder (s. 20).

Yaşam boyu öğrenme, bireyin öğrenmesinden kendisinin sorumlu olduğu, bireye karar alma ve kararını uygulama olanaklarının kendisi tarafından sağlandığı sürekli öğrenmeye yönelik öğrenme yaklaşımıdır. Yaşam boyu öğrenme istekli ve gönüllü olarak her yerde bir ömür devam eder. Yaşam boyu öğrenmenin temel amacı, bireylerin öğrenmeyi öğrenmelerini sağlamaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için her yerde öğrenme olanaklarından en iyi ve etkili biçimde yararlanma becerileri sağlamaktır (Karaağaçlı, 2024: 97).

Türkünün birçok tanımı vardır. Tüm görüş ve bilgilere göre Yakıcı (2013) türküyü şöyle tanımlamaktadır:

“Duygu, düşünce, hayal ve birey ya da toplum olarak doğumdan ölüme kadar yaşayan, insan ve toplumda iz bırakan bütün olayları dile getiren, sevinçli ya da üzüntülü zamanlardaki coşku ve heyecanı yansıtan, kaynakları genellikle ozan, türkü yakıcı ve söyleyicisi kişilerden oluşan, hangi edebiyat şubesine ait ya da hangi biçim ve türde ortaya çıkmış olursa olsun halka mal edilerek anonimleşen, şölende, düğünde, toplantıda ve her türlü icra ortamında dillerden düşürülmeyen, icracısı, icra ortamı ve konusuna göre kendine has bir ezgiyle söylenen manzum ürünlere türkü denir”(s.58)

Edebiyat, “insanlara hoş vakit geçirtici, eğlendirici bir olgu, ruha canlılık veren, yaşama gücünü arttıran, hayatı keşfe yardımcı olan, bir rehberlik kaynağı, yaratıcı etkinlikleri teşvik eden, güzel bir dil, söz söyleme sanatıdır” (Oğuzkan, 2001, 5). Türk kültürünün sözlü ürünlerinden olan türkünün öğrenilmesinde zihinsel işlevler geliştirilebileceği gibi türkünün söylenmesinde ses kontrolü, vurgu ve tonlama gibi telaffuz çalışmalarının yapılabileceği, türküde geçen kelimelerin anlamlarının da kişilerin kelime bilgisini artıracacağı düşünüldüğünde türküler dil ve edebiyat eğitiminde eşsiz bir malzeme hâline gelmektedir.

Türkülerin sonraki nesillere aktarılması kullanım sıklığı ile ilgilidir. İcra ortamı bulamayan bir türkünün unutulması doğaldır. Günümüzde değişik nedenlerle körelen âşıklık geleneği ve türkü üretiminin devamlılığının sağlanması için çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek düzenlemeler yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda düşünüldüğünde teknolojik gelişmelerle birlikte türküler de kendilerine yeni bir icra alanı olarak dizileri kullanmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Türkülerin dizilerde sıkça kullanılması, bu durumun bilimsel olarak incelenmesi fikrini oluşturmuştur. Bu fikir doğrultusunda yapılan çalışmada, televizyon dizilerinde kullanılan türkülerini değerlendirmek amaçlanmıştır. Bu amaca erişebilmek için şu alt amaçlar belirlenmiştir:

- Dizilerde kullanılan türkülerin ait olduğu bölgeyi belirlemek
- Dizilerde kullanılan türkülerin sosyal medyada yer alma durumlarını saptamak

Bu amaçlar doğrultusunda “Dizilerde kullanılan türkülerin özellikleri nelerdir?” çalışmanın araştırma sorusu olarak belirlenmiştir.

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeline, çalışma grubuna, veri toplama aracına ve verilerin analizine ilişkin bilgiler sunulmuştur.

2.1. Araştırmanın Modeli

Dizilerde kullanılan türkülerin izleyiciler üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. “Tarama modelinde araştırmaya konu olarak seçilen olay, birey veya nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Önemli olan, olması gereken değil, olanı gözleyip belirleyebilmektir” (Karasar 2014: 77). Bunun için Çukur adlı dizide geçen ve Youtube video paylaşım kanalları üzerinden yayınlanan türkülerin dinlenme, beğenilme ve yorum verilerine dayalı olarak araştırma konusu betimlenmiştir.

2.2. Araştırmanın Çalışma Alanı

Araştırmanın çalışma alanı seçilen dizinin⁴ 2. 7. 8. 14. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 33. 48. 49. ve 59. bölümlerinde geçen türkülerin Youtube kanalları üzerindeki yayınlarından elde edilen sayısal veriler oluşturmaktadır.

2.3. Sınırlılıklar

Tarama yönteminin kullanıldığı bu çalışmada incelemeler *Çukur* adlı dizide geçen ve Youtube video paylaşım kanalları üzerinden tespit edilen türkülerin kendi içinde analiz edilmesiyle yapılmıştır. Verilerin sürekli güncellendiği sitedeki inceleme kapsamında yer alan videolardaki izlenme, beğeni ve yazılan yorum sayısı gibi rakamlar, 19 Mayıs 2024 tarihinde elde edilen verilerle sınırlandırılmıştır.

2.4. Veri Toplama Aracı

“Var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplamaya belgesel tarama denir. Tarananlar; geçmişteki olguların iz bıraktığı resim, film, plak, ses ve resim kayıtlı bantlar vb. kalıntılarla olgular hakkında sonradan oluşan mektup, rapor, resmî yazılar ve istatistiklerdir” (Karasar, 2014, s. 183). Bu bağlamda *Çukur* adlı dizide geçen türkülerin yayınlarını yapan Youtube video paylaşım kanalları bu çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Kullanılan Youtube video paylaşım kanallarının isimleri şunlardır: Cem Adrian, Çukur, Seyhan Müzik, Kalan Müzik, Sony Music Türkiye, Arda Müzik, Seyhan Müzik, Müzik Kanalı, Bayoğlu Metropol ve Ulus Müzik.

2.5. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Bu araştırmada, toplanan veriler, nitel araştırma yöntemlerinde yer alan analiz tekniklerinden betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Betimsel analizin amacı, ham verilerin okuyucunun anlayabileceği ve isterlerse kullanabileceği bir biçime sokulmasıdır. Betimsel çözümlenmede elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. (Yıldırım ve şimşek 2013). Elde edilen sayısal değerler çalışmanın amacı doğrultusunda yorumlanmıştır.

⁴ Çalışmada Show Tv kanalında yayımlanan *Çukur* adlı sizi seçilmiştir.

3. Bulgular ve Yorum

Dizinin 2. bölümünde Musa Eroğlu ile Cem Adrian'ın birlikte icra ettikleri, Dursun Ali Akın tarafından yazılan, Musa Eroğlu tarafından türkü formuna getirilen “*Yolun Sonu Görünüyor*” adlı türkü Cem Adriyan kanalından 26 Eylül 2018’de yayımlanmış, 70.410.064 defa dinlenmiş, 353 bin kişi tarafından beğenilmiş ve kanalın yorum bölümü kapalı olduğu için türküyeye yorum yazılmamıştır (Adriyan, 2018).

Dizinin 7. bölümünde Erkan Kolçak Köstendil’in icra ettiği, Abdurrahim Karakoç tarafından yazılan, Musa Eroğlu tarafından bestelenen “*Mihriban*” adlı türkü Çukur adlı kanaldan 4 Aralık 2017’de yayımlanmış, 18.815.469 defa dinlenmiş, 157 bin kişi tarafından beğenilmiş ve türküyeye 10.548 kişi tarafından yorum yazılmıştır (Eroğlu, 2017).

Dizinin 8. bölümünde Ceylan Ertem tarafından icra edilen, Âşık Mahzuni Şerif’in “*Zalım*” adlı türkü Arda Müzik kanalından 11 Aralık 2017’de yayımlanmış, 122.857.767 defa dinlenmiş, 365 bin kişi tarafından beğenilmiş ve türküyeye 13.792 kişi tarafından yorum yazılmıştır (Ertem, 2017).

Dizinin 14. bölümünde Seyfi Yerlikaya ile Özge Öz Erdoğan’ın birlikte icra ettiği, Tunceli yöresinden Nesimi Çimen kaynak kişisinden İhsan Öztürk tarafından derlenen “*Ayrılık Hasreti Kâr Etti Cana*” adlı türkü⁵ Seyhan Müzik kanalından 12 Kasım 2014’te yayımlanmış, 17.169.187 defa dinlenmiş, 88 bin kişi tarafından beğenilmiş ve türküyeye 2.116 kişi tarafından yorum yazılmıştır (Yerlikaya ve Öz Erdoğan, 2014).

Dizinin 18. bölümünde Cengiz Özkan tarafından icra edilen, Hasan Durak kaynak kişisinden İhsan Öztürk tarafından Malatya Arguvan yöresinden derlenen “*Bir Ay Doğar İlk Akşamdan Gecedem*” türküsü⁶ Kalan Müzik kanalından 28 Ekim 2013’te yayımlanmış, 43.166.264 defa dinlenmiş, 146 bin kişi tarafından beğenilmiş ve türküyeye 2.262 kişi tarafından yorum yazılmıştır (Özkan, 2013).

Dizinin 19. bölümünde Melek Mosso tarafından icra edilen, Muzaffer Sarısözen tarafından Salih Dündar kaynak kişisinden Erzincan yöresinden derlenen “*Keklik Gibi Kanadımı Süzmedim*” adlı türkü⁷ Sony Music Türkiye kanalından 21 Ocak 2019’da yayımlanmış, 97.226.692 defa dinlenmiş, 462 bin kişi tarafından beğenilmiş ve türküyeye 19.243 kişi tarafından yorum yazılmıştır (Masso, 2019).

Dizinin 20. bölümünde Cem Adrian tarafından icra edilen, Hulusi Seven kaynak kişisinden Emin Aldemir tarafından Erzurum yöresinden derlenen “*Ela Gözlüm Ben Bu Elden Gidersem*” türküsü⁸ Cem Adrian kanalından 31 Mart 2017’de yayımlanmış, 21.460.337 defa dinlenmiş, 116 bin kişi tarafından beğenilmiş, kanalın yorum bölümü kapalı olduğu için türküyeye yorum yazılmamıştır (Adriyan, 2017).

⁵ Türküyeye ilgili bilgilere
http://www.trtnotaarsivi.com/thm_detay.php?repno=2740&ad=AYRILIK%20HASRET%DD%20KAR%20ETT%DD%20CANA internet sitesinden erişilmiştir.

⁶ Türküyeye ilgili bilgilere
http://www.trtnotaarsivi.com/thm_detay.php?repno=2837&ad=B%DDR%20AY%20DO%DoAR%20%DDLK%20AK%DEAMDAN%20GECEDEDEN internet sitesinden erişilmiştir.

⁷ Türküyeye ilgili bilgilere
http://www.trtnotaarsivi.com/thm_detay.php?repno=1162&ad=KEKL%DDK%20G%DDB%DD%20KANADIMI%20S%DCZMED%DDM internet sitesinden erişilmiştir.

⁸ Türküyeye ilgili bilgilere
http://www.trtnotaarsivi.com/thm_detay.php?repno=2928&ad=ELA%20G%D6ZL%DCM%20BEN%20BU%20ELDEN%20G%DDDERSEM internet adresinden ulaşılmıştır.

Dizinin 21. bölümünde Selçuk Balcı tarafından icra edilen, Âşık Sefil Selimi kaynak kişisinden İhsan Öztürk tarafından Sivas Şarkışla yöresinden derlenen “*Kevser Irmağı*” adlı türkü⁹ Kalan Müzik kanalından 4 Mart 2019’da yayımlanmış, 5.688.631 defa dinlenmiş, 32 bin kişi tarafından beğenilmiş ve türküye 1.000 kişi tarafından yorum yazılmıştır (Balcı, 2019).

Dizinin 22. bölümünde Zeynep Başki Karatağ tarafından icra edilen, Ali Ercan tarafından yazılan Selda Bağcan tarafından türkü formuna getirilen “*Adaletin Bu Mu Dünya*” türküsü Kalan Müzik kanalından 4 Mart 2019’da yayımlanmış, 60.891.550 defa dinlenmiş, 257 bin kişi tarafından beğenilmiş ve türküye 10.861 kişi tarafından yorum yazılmıştır (Başki Karadağ, 2019).

Dizinin 23. bölümünde Zeynep Başki Karatağ tarafından icra edilen, anonim bir türkü olan “*Talihim Yok Bahtım Kara*” türküsü Müzik Kanalı adlı kanaldan 11 Mart 2019’da yayımlanmış, 3.628.045 defa dinlenmiş, 8.100 kişi tarafından beğenilmiş ve türküye 163 kişi tarafından yorum yazılmıştır (Başki Karadağ, 2019).

Dizinin 24. bölümünde Canan Ertem tarafından icra edilen, Neşet Ertaş’ın “*Gel Sevelim*” adlı türküsünü Kalan Müzik kanalından 2 Nisan 2018’de yayımlanmış, 18.656.379 defa dinlenmiş, 56 bin kişi tarafından beğenilmiş ve türküye 1.293 kişi tarafından yorum yazılmıştır (Ertem, 2018).

Dizinin 25. bölümünde Nida Ateş tarafından icra edilen, Mehmet Yüzgeç kaynak kişisinden Muzaffer Sarısözen tarafından Sivas Divriği Tülük köyünden derlenen “*Akşam Olur Garantliğe Galırsın*” türküsü¹⁰ Kalan Müzik kanalından 12 Şubat 2018’de yayımlanmış, 23.680.805 defa dinlenmiş, 79 bin kişi tarafından beğenilmiş ve türküye 1661 kişi tarafından yorum yazılmıştır (Ateş, 2018).

Dizinin 33. bölümünde dizi oyuncularından Öner Erkan tarafından icra edilen Celal Güzelses kaynak kişisinden Mehmet Özbek tarafından Diyarbakır yöresinden derlenen “*Ağlama Yar Ağlama*” türküsü¹¹ Çukur kanalından 13 Haziran 2018’de yayımlanmış, 1.385.345 kişi tarafından dinlenmiş, 8.800 kişi tarafından beğenilmiş ve türküye 322 kişi tarafından yorum yazılmıştır (Erkan, 2018).

Dizinin 48. bölümünde Elvan Erbaş tarafından icra edilen, Bolu yöresinden Muzaffer Sarısözen tarafından derlenen “*Kiraz Aldım Dikmeden*” türküsü¹² Ulus Müzik kanalından 24 Aralık 2018’de yayımlanmış, 1.154.306 defa dinlenmiş, 8.500 kişi beğenmiş ve türküye 815 kişi tarafından yorum yazılmıştır (Erbaş, 2019).

Dizinin 49. bölümünde Ender Balkır tarafından icra edilen Nesimi Çimen’in “*Ruhumda Sızı*” adlı türküsü Kalan Müzik kanalından 21 Ocak 2019’da yayımlanmış, 130.981.743 defa dinlenmiş, 574 bin kişi tarafından beğenilmiş ve türküye 24.428 kişi yorum yazmıştır (Balkır, 2019).

Dizinin 59. bölümünde İlkay Akkaya’nın icra ettiği Malatya Arguvan yöresinden Âşık Seyit Meftuni’nin “*Dost Cemalin*” adlı türkü Beyoğlu Metropol kanalından 26 Ekim 2014’te yayımlanmış, 481.855 kişi

⁹ Türkiyle ilgili bilgilere <https://www.repertukul.com/KEVSEIR-IRMAGI-NDA-SAKI-OLAN-YAR-4999> internet adresinden ulaşılmıştır.

¹⁰ Türkiyle ilgili bilgilere http://www.trnnotaarsivi.com/thm_detay.php?repno=909&ad=AK%DEAM%20OLUR%20GARANLI%20A%20GALIRSIN internet sitesinden ulaşılmıştır.

¹¹ Türkiünün bilgisine http://www.trnnotaarsivi.com/thm_detay.php?repno=2171&ad=A%DoLAMA%20YAR%20A%DoLAMA. internet sitesinden ulaşılmıştır.

¹² Türkiünün bilgisine http://www.trnnotaarsivi.com/thm_detay.php?repno=727&ad=K%DDRAZ%20ALDIM%20D%DDKME DEN. İnternet sitesinden ulaşılmıştır.

tarafından dinlenmiş, 2.300 kişi tarafından beğenilmiş, kanal yorum bölümünü kapattığı için türküye yorum yapılmamıştır (Akkaya, 2014).

Veriler incelendiğinden türkülerin dinlenme sayılarının 130 milyona kadar ulaştığı tespit edilmiştir. Azımsanamayacak durumda olan bu veriler dizide kullanılan türkülere insanların ilgisini göstermesi bakımından önemlidir. Dizilerde geçen türkülere olan ilginin tespit edilmesi amacıyla verilerin alındığı Youtube kanallarında dizilerin türkü geçen bölümlerinden kesitleri yayımlayanlar değil sadece türkü yayınına yer veren kanallar tercih edilmiştir.

Çalışmadan elde edilen verilerden bireylerin ilgilerine göre takip ettiği dizilerde türkülerin kullanılmasıyla bireylerin dikkatlerini türküler üzerine çekilebildiği, bireylerin türkülerini tekrar dinleme ihtiyacı hissettikleri görülmüştür. Dizilerde türkülerin kullanılmasının kültür aktarımına katkısı olacaktır. Ayrıca bireylerin türkü sözlerini ve icrasını öğrenebileceği eğitim ortamı doğal olarak sağlanacaktır. Bu bağlamda düşünüldüğünde dizilerin bir informal eğitim aracı olarak kullanılması kaçınılmazdır. Bilinçli ve planlı bir şekilde dizilere yerleştirilen türkülerle hem insanların diziye olan ilgisi arttırılabilir hem de insanların türkü ile ilgili hafızalarının canlı tutulması sağlanabilir.

4. Sonuç

Diziler konuların duygusal yoğunluklarını seyirciye daha iyi aktarmak amacıyla türkülerini kullanmaktadır. Ayrıca dizideki olay örgüsüne ara vererek izleyicilerin de bir nevi zihinsel dinlenmelerine imkân tanınmaktadır. Böylece dizilerin akışı izleyicileri yormayacak hâle getirilmiş olmaktadır.

Sözünü ettiğimiz teknik amaçların dışında, dizilerde türkülerin kullanılmasının faydası Türk dili ve edebiyatı eğitimi açısından düşünüldüğünde görülenden daha fazladır. Öncelikler geniş kitlelere ulaşan türkülerin bilinirliği ve güncelliği sağlanmaktadır. Düzenli olarak dizileri izleyenlere ulaşan türküler dizilerdeki konu bütünlüğü ile birlikte izleyicilerde duygusal bir bağ kurarak kalıcı öğrenme için ortam hazırlamaktadır. İcra ortamları gittikçe daralan âşıklık geleneğini canlı tutacak, yeni âşıkların yetişmesini sağlayacak ve âşıkların kendilerini geliştirmesini teşvik edecektir. Âşıklara ekonomik yönden destekleyerek âşıkları üretim için heveslendirecektir. Okul dışındaki insanlara türkü kültürünü aktararak onları eğitecektir. Türkü konusunda insanların bilinçlenmesi sağlanacaktır.

5. Öneriler

Araştırmanın bulgularına göre, dizilerde türkü kullanımıyla ilgili şunlar önerilebilir:

- Dizilerde kullanılan türkülerin uzmanlar tarafından belirlenip konuya uygun şekilde diziye yerleştirilmesi gerekmektedir.
- Kültür Bakanlığı tarafından türkü kullanımını desteklenmeli ve gereken teşvik sağlanmalıdır.
- Âşıklık geleneğinin devamlılığı için âşıkların dizilerden gelir elde edecek düzenlenmelerle âşıkların üretkenlikleri teşvik edilmelidir.
- Dizilerin yurt dışında da yayımlandığı düşünüldüğünde, temsil gücü yüksek ürünlerin kullanılması kültürel özelliklerin tanıtımı için uygun olacaktır.

Kaynakça

- Adrian, C. (2017, 31 Mart). Cem Adrian-Ela Gözlüm [Video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=_TLR_gCnpEM. 15 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Akaya, İ. (2014, 26 Ekim). İlkey Akkaya "Dost cemalin" [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=y57-rATgBhI> sayfasından erişilmiştir.
- Ateş, N. (2019, 12 Şubat). Nida Ateş-Akşam Olur Karanlığa Kalırsın [Çukur Dizi Şarkısı 2018 Kalan Müzik] [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=FP6V8EWdZYU>. 16 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Balcı, S. (2019, 4 Mart). Selçuk Balcı-Kevser Irmağı [Çukur Dizi Şarkısı 2019 Kalan Müzik] [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=PzFzcwQQ4kk>. 12 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Balkır, E. (2019, 21 Ocak). Ender Balkır-Ruhumda Sızı [Çukur Dizi Şarkısı 2019 Kalan Müzik] [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=lyk1uEJBxis> 13 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Başki Karadağ, Z. (2019, 4 Mart). Zeynep Bakşı Karatağ-Adaletin Bu mu Dünya [Çukur Dizi Şarkısı 2019 Kalan Müzik] [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=S3gzlsfZoo> 11 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Başki Karadağ, Z. (2019, 11 Mart). Zeynep Bakşı Karatağ-Talihim Yok Bahtım Kara (Çukur Dizi Müziği) [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=N4jd5CQOkQQ> 11 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Demirel, Ö. ve Ün, K. (1987). *Eğitim Terimleri*. Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Erbaş, E. (2018, 25 Aralık). Kiraz Aldım Dikmeden (HALİME`M) [Çukur Dizi Şarkısı 2018 ULUS Müzik] [Video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=U_4nRl1m1TA 17 Mayıs tarihinde erişilmiştir.
- Erkan, Ö. (2018, 13 Haziran). Çukur 33. Bölüm (Sezon Finali)-Öner Erkan-Ağlama Yar [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=FHVxy-GoPal>. 18 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Eroğlu, M. & Adrian, C. (2018, 26 Eylül). Musa Eroğlu & Cem Adrian-Yolun Sonu Görünüyor [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=-KmnOncGQzo>. 15 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Eroğlu, M. (2017, 11 Aralık) Çukur 7. Bölüm-Mihriban Kim? [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=ORII-TQu4LY>. 15 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Ersoy, M. N. (2019, Kasım 13). Bakan Ersoy: Sinema ve Dizi Sektöründe İlk Destekleri Vermeye Başlayacağız. <https://basin.ktb.gov.tr/TR-242973/bakan-ersoy-sinema-ve-dizi-sektorene-ilk-destekleri-ver-.html> sayfasından erişilmiştir.
- Ertem, C. (2017, 11 Aralık). Ceylan Ertem-Zahm [Mahzuni'ye Saygı] [ÇukurDiziMüziği] [Video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=5JJ4etAJ_BQ. 16 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Ertem, C. (2018, 2 Nisan). Ceylan Ertem-Gel Sevelim [Çukur Dizi Şarkısı 2018 Kalan Müzik] [Video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=3uS_yMS9lW4. 18 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kiraz Aldım Dikmeden. (2019, Kasım 25). Erişim adresi: http://www.trtnotaarsivi.com/thm_detay.php?repno=727&ad=K%DDRAZ%20ALDIM%20D%DDKME DEN
- Masso, M. (2019, 21 Ocak). Melek Mosso-Keklik Gibi [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=XCrMzU3Wy5g>. 18 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.
- Oğuzkan, F. (2001). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayınları

Özkan, C. (2013, 28 Ekim). Cengiz Özkan-Bir Ay Doğar İlk Akşamdan Gecedan [Çukur Dizi Şarkısı Kalan Müzik] [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=IQWkS1GyFRM> 16 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.

Sakin, M. (2011). *Eğitim Bilimleri*. Bursa: Hipotez Yayınları.

Karaağaçlı, M. (2023). *Program Geliştirme Butiği*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.

Karaağaçlı, M. (2024). *Eğitimim Kalbi Öğretme Öğrenme Süreçleri*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.

Yakıcı, A. (2013). *Halk Şirinde Türkü*. Ankara: Akçağ.

Yerlikaya, S. & Öz Erdoğan, Ö. (2014, 12 Kasım). Çukur-Ayrılık Hasreti-Seyfi Yerlikaya & Özge Öz Erdoğan (Orijinal Dizi Müziği) [Video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=qLETWpOKFYA>. 15 Mayıs 2024 tarihinde erişilmiştir.

Yıldırım, A. Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.